

Lubomyr Luciuk

Ο Καθηγητής Lubomyr Luciuk διδάσκει πολιτική γεωγραφία στο Royal Military College του Καναδά και έχει εκδώσει το βιβλίο, *Holodomor: Reflections on the Great Famine of 1932-1933 in Soviet Ukraine* (Kashtan Press, 2008).

Δρ. Ραφαήλ Λέμκιν – «Πατέρας της Σύμβασης για τη Γενοκτονία»

Μόνο επτά άνθρωποι ήρθαν στην ταφή του. Αναπαύεται κάτω από μια απέριπτη πλάκα στο κοιμητήριο Mount Hebron της Νέας Υόρκης, με μόνη ένδειξη της σημαντικής συμβολής του στην ιστορία μια επιγραφή χαραγμένη κάτω από το όνομά του - “Father Of The Genocide Convention” (“Πατέρας της Σύμβασης για τη Γενοκτονία”).

Ως μεταπτυχιακός φοιτητής ήμουν υποχρεωμένος να διαβάσω το βιβλίο του, *Axis Rule in Occupied Europe: Laws of Occupation, Analysis of Government, Proposals for Redress* (Κανόνες του Άξονα στην Κατεχόμενη Ευρώπη: Νόμοι της Κατοχής, Ανάλυση της Κυβέρνησης, Προτάσεις για Επανόρθωση), ειλικρινά μάλλον βαρύ παρά ενδιαφέρον. Σήμερα, που οι συνήγοροι της “ανθρωπιστικής παρέμβασης” διακηρύττουν την ιδέα του “καθήκοντος να παρεμβαίνουμε” οποτεδήποτε και οπουδήποτε κρίνεται αναγκαίο για να “σταματούμε τη γενοκτονία”, το όνομα και τα λόγια του Dr. Raphael Lemkin είναι περισσότερο γνωστά. Άλλωστε, αυτός επινόησε τον όρο “genocide” (γενοκτονία) συνδυάζοντας τις ρίζες – geno (ελληνική λέξη που σημαίνει οικογένεια ή φυλή) και –cidium (λατινική λέξη που σημαίνει σκοτώνω) και ακολούθως άσκησε επίμονες πιέσεις στα κράτη μέλη των Ηνωμένων Εθνών μέχρις ότου υιοθέτησαν τη Σύμβαση για τη Γενοκτονία, στις 9 Δεκεμβρίου 1948, που αποτελεί το επιστέγασμα του έργου του.

Λόγω των φρικαλεοτήτων που διαπράχθηκαν από τη ναζιστική Γερμανία στο Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, εκείνο που συχνά ξεχνούμε είναι ότι η σκέψη του Lemkin περί ενός διεθνούς νόμου που να τιμωρεί τους δράστες αυτού του εγκλήματος, που αρχικά ονόμασε “Εγκλημα της Βαρβαρότητας”, δεν ήρθε ως απάντησή του στο Ολοκαύτωμα αλλά μάλλον μετά από τις σφαγές των Αρμενίων το 1915, των Ελλήνων και των Ασσυρίων εντός της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Κατά τον ίδιο τρόπο, πέρασαν απαρατήρητες οι απόψεις του Λέμκιν για τα κομμουνιστικά εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Για παράδειγμα, σε μια διάλεξή του το 1953 στη Νέα Υόρκη περιέγραψε την “καταστροφή του ουκρανικού έθνους” ως το “κλασικό παράδειγμα Σοβιετικής Γενοκτονίας” κι είχε τη διορατικότητα να προσθέσει: “ο Ουκρανός δεν είναι και ποτέ δεν ήταν Ρώσος. Η κουλτούρα του, η ιδιοσυγκρασία του, η γλώσσα του, η θρησκεία του, όλα είναι διαφορετικά... για να εξαλείψουν τον (ουκρανικό) εθνικισμό... θυσιάστηκε η ουκρανική αγροτιά... το Σοβιέτ χρειαζόταν ένα λιμό κι έτσι κατασκεύασαν έναν... εάν το σοβιετικό πρόγραμμα επιτύχει πλήρως, εάν η ιντελιγκέντσια, ο κλήρος και οι αγρότες εξοντωθούν, τότε η Ουκρανία θα είναι τόσο νεκρή όσο αν σκοτωνόταν και ο τελευταίος Ουκρανός, διότι θα έχει χάσει εκείνο το κομμάτι της μέσω του οποίου

διατήρησε και ανέπτυξε την κουλτούρα της, τα φρονήματά της, τις κοινές ιδέες της, που την οδήγησαν και της έδωσαν ψυχή, που με λίγα λόγια την κατέστησαν έθνος... Εδώ δεν πρόκειται απλώς για μια περίπτωση μαζικής δολοφονίας. Πρόκειται για γενοκτονία, για την καταστροφή, όχι μόνο ατόμων, αλλά μιας κουλτούρας και ενός έθνους”.

Κι όμως η διακήρυξη της Ουκρανίας ότι ο Μεγάλος Λιμός του 1932-1933 (γνωστός ως Holodomor) συνιστά γενοκτονία έτυχε επίσημης αναγνώρισης από πολύ λίγα κράτη, και ο Καναδάς είναι ένα από αυτά. Οι περισσότεροι έχουν υποκύψει στη συνεχιζόμενη εκστρατεία άρνησης του Holodomor, ενορχηστρωμένη από τους κράτες της Ρωσικής Ομοσπονδίας, οι οποίοι επιμένουν ότι ο λιμός μάστιζε ολόκληρη την ΕΣΣΔ τη δεκαετία του 1930, δεν είχαν στόχο τους Ουκρανούς άρα δεν μπορεί να ονομαστεί γενοκτονία. Αγνοούν βασικά στοιχεία – το γεγονός ότι όλα τα τρόφιμα είχαν κατασχεθεί από τη Σοβιετική Ουκρανία ακόμα και με αποκλεισμένα τα σύνορά της, εμποδίζοντας τόσο την είσοδο προμηθειών ανακούφισης όσο και την έξοδο οποιουδήποτε. Και πώς οι άνδρες του Κρεμλίνου αρνήθηκαν το ότι υπήρχαν συνθήκες καταστροφικού λιμού εφόσον ουκρανικά σιτηρά εξήχθησαν στη Δύση. Εκατομμύρια μπορούσαν να είχαν σωθεί, ωστόσο αφήθηκαν να λιμοκτονήσουν. Τα περισσότερα θύματα ήταν Ουκρανοί που χάθηκαν πάνω σε ουκρανική γη. Δεν υπάρχει καμία άρνηση περι τούτου.

Η δίψα για σιβηρικό πετρέλαιο και φυσικό αέριο εξηγεί γιατί η Γερμανία, η Γαλλία και η Ιταλία έχουν

γίνει όργανα της Μόσχας και αρνούνται να αναγνωρίσουν το Holodomor και επιπλέον μπλοκάρουν την υποψηφιότητα της Ουκρανίας για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, υποκλινόμενοι στη γεωπολιτική διεκδίκηση της Ρωσίας να έχει κάποιο “δικαίωμα” να παρεμβαίνει στις υποθέσεις των χωρών του λεγόμενου “εγγύς εξωτερικού” της. Περισσότερο αινιγματική ήταν η δήλωση του Pinhas Avnivi, Αναπληρωτή Γενικού Διευθυντή του ισραηλινού Υπουργείου Εξωτερικών, στις 28 Ιανουαρίου 2009: “Θεωρούμε το Holodomor ως μια τραγωδία αλλά σε καμιά περίπτωση δεν θα το ονομάζαμε γενοκτονία... το Ολοκαύτωμα είναι η μόνη γενοκτονία για μας”. Κι όμως, αν μόνο το Shoah είναι γενοκτονία, τι συνέβη στους Αρμένιους, ή στους Ρουαντέζους, για να μην αναφέρουμε τα πολλά εκατομμύρια Ουκρανών;

Φέτος, θα μνημονεύσουμε τα θύματα του Holodomor στις 28 Νοεμβρίου. Χιλιάδες καρτ ποστάλ που απεικονίζουν τον Lemkin και φέρουν τα λόγια του έχουν αποσταλεί σε πρέσβεις σε όλο τον κόσμο και σε κυβερνήσεις από το Βέλγιο μέχρι την Μποτσουάνα, από τη Βραζιλία μέχρι το Μπουτάν, με την έκκληση να αναγνωρίσουν αυτό που ήταν αναμφισβήτητα το μεγαλύτερο έγκλημα κατά της ανθρωπότητας και ντροπιάζει την ευρωπαϊκή ιστορία του 20ου αιώνα. Πέραν πάσης αμφιβολίας, ο Lemkin γνώριζε ότι ο λιμός στη Σοβιετική Ουκρανία ήταν γενοκτονία. Εάν ο κόσμος επιλέγει να αγνοεί τα λόγια του, τότε εκείνο που επινόησε αυτός ο αξιόλογος άνδρας – τη λέξη “γενοκτονία” – θα χάσει κάθε νόημα για πάντα.

